

AKTUALITĀTES

Līdz 2. maijam var pieteikties LAP pasākumam „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”

Lauku atbalsta dienests (LAD) informē, ka Zemkopības ministrija aicina savlaicīgi pieteikties Lauku attīstības programmas pasākumam (LAP) „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”, jo ar 2013. gada 2. maiju ir plānots pārtraukt projektu pieņemšanu šajā pasākumā.

Patlaban LAD reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs ir iesniegti 3204 projekti ar pieteikto publisko finansējumu 5,1 miljons latu. LAD ir apstiprinājis 2757 projektus ar publisko finansējumu – 4,5 miljoni latu. Aktīvākie atbalsta pasākuma izmantotāji ir Ziemeļvidzemē, Viduslatvijā un Dienvidkurzemē. Kopš 2010. gada šā pasākuma ietvaros ir izkopti 19,6 tūkstoši hektāru jaunaudžu.

ZM informācija

Līdz 2013. gada 1. maijam ZM pieņem iesniegumus zālāju apsekošanai

Vēl līdz 2013. gada 1. maijam ZM pieņem iesniegumus zālāju apsekošanai, lai varētu saņemt atbalstu LAP 2014-2020. gadam pasākuma „Agrovides maksājumi” apakšpasākumā „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos”.

Par bioloģiski vērtīgiem zālājiem (BVZ) sauc zālājus (gan pļavas, gan ganības), kuri veidojušies sen neartās platībās (vismaz 20 gadus), kas ir neielaboti, nemēsoti un daudzu gadu gaitā cilvēka apsaimniekoti un uzturēti, tādējādi izveidojušies par sarežģītām ekosistēmām ar lielu bioloģisko daudzveidību. Pazīt bioloģiski vērtīgu zālāju var pēc lielā augu sugu skaita, kā arī pēc zālāja sastopamām augu un putnu sugām. Ar bioloģiski vērtīgiem zālājiem raksturīgajām sugām var iepazīties arī noteicējā, kas pieejams Latvijas dabas fonda mājaslapā www.ldf.lv.

Apsekojumu Zemkopības ministrijas uzdevumā 2013. gada vasaras sezonā veiks Dabas aizsardzības pārvalde. Apsekojuma rezultāti tiks apkopoti un publicēti Zemkopības ministrijas mājaslapā ne ātrāk kā pēc 2013. gada 1. novembra. Informāciju par lauku bloku kartēs iezīmētajiem bioloģiski vērtīgajiem zālājiem varēs iegūt no 2014. gada 2. aprīļa Lauku atbalsta dienesta Reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs vai elektroniskajā pieteikšanās sistēmā (EPS).

Pieteikšanās kārtība:

- Pieteikumus pieņems **līdz 2013. gada 1. maijam** (pasta zīmogs).
- **Jāaizpilda pieteikuma anketa**, kuru var saņemt Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra rajonu filiālēs vai pie novadu lauku attīstības konsultantiem vai Lauku atbalsta dienestā vai Dabas aizsardzības pārvaldē. To iespējams iegūt arī Zemkopības

ministrijas mājaslapā www.zm.gov.lv sadaļā Lauku attīstība/Jaunu bioloģiski vērtīgo zālāju noteikšana un Lauku atbalsta dienesta mājaslapā.

- Aizpildītai pieteikuma anketai jāpievieno Lauku atbalsta dienesta izsniegtās lauku bloku kartes kopija vai zemes robežu plāna kopija ar atzīmētu apsekojamo platību.
- Pieteikums jānosūta uz Zemkopības ministriju ar atzīmi „BVZ noteikšana” (Republikas laukums 2, Rīga, LV – 1981).

ZM informācija

ŠAJĀ NUMURĀ:

VALSTS UN ES ATBALSTS

- Izmaiņas atbalsta saņemšanas nosacījumos..... 2. lpp
- Kā kļūt par LAD EPS lietotāju?..... 4. lpp.

LAUKU SAIMNIEKIEM AKTUĀLA LIKUMDOŠANA

- Svarīgākais par zemes nomas līgumiem..... 4. lpp

LAUKU ATTĪSTĪBA

- Iespējas īstenot LEADER projektus..... 6. lpp

KOPĒJĀ LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKA

- Aktualitātes COPA/COGECA darba grupās 8. lpp

SIA LLKC INFORMĒ

- Kalendārs ar svarīgākajiem datumiem 7. lpp. maijā
- Diskutē par prakšu saimniecību tīkla nākotni... 11. lpp

VALSTS UN ES ATBALSTS

Izmaiņas valsts un ES atbalsta saņemšanas nosacījumos

Tuvojas platību maksājumu pieteikumu iesniegšanas laiks. Šogad tiešo maksājumu atbalsta saņemšanā ir veiktas izmaiņas un noteiktas jaunas prasības. Tās nosaka Ministru kabineta noteikumi „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros” un 12.03.2013. MK noteikumu Nr. 135 izmaiņas „Grozījumi Ministru kabineta 23.03.2010. noteikumos Nr. 295 „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības lauku attīstības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides un lauku ainavas uzlabošanai””. Lai pretendētu uz platību maksājumu atbalstu un atsevišķiem Lauku attīstības programmas 2. ass maksājumiem, jāievēro laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumi un savstarpējās atbilstības obligātās pārvaldības prasības.

☑Kādas ir izmaiņas atbalsta veidos?

Papildu valsts tiešie maksājumi tiek aizstāti ar pārejas posma un atdalīto pārejas posma valsts atbalstu. Šis atbalsts būs pieejams tajās pašās nozarēs, kurās 2012. gadā tika saņemts papildu valsts tiešais atbalsts, gan ar ražošanu saistītais – par zidītājgovīm un aitu mātēm, gan par vēsturiski saražotajām vienībām maksātie PVTM (par laukaugu platībām u.c.). Saņemšanas nosacījumi šim atbalstam 2013. gadā netiek mainīti.

☑Kādi ir papildinājumi laba lauksaimniecības un vides stāvokļa nosacījumos?

- Jauns nosacījums attiecībā uz atbalsta saņemšanu par pastāvīgām pļavām un ganībām, aramzemē sētajiem zālājiem un nektāraugiem. Ja lauksaimniecībā izmantojamā zeme ir vismaz 50 hektāru un pastāvīgo pļavu un ganību, aramzemē sēto zālāju un nektāraugu paltību īpatsvars ir vismaz 50 procentu, tad jānodrošina vismaz 0,2 liellopu vienības uz vienu minēto kultūraugu hektāru.

Piemēram, ja lauksaimnieks apsaimnieko 51 hektāru lauksaimniecībā izmantojamās zemes, no kuriem 26 hektārus aizņem pastāvīgās pļavas un ganības, tad jānodrošina 5,2 liellopu vienības (piem., 6 slaucamas govīs pēc Lauksaimniecības datu centra (LDC) datiem uz 1. jūliju).

Šis nosacījums neattiecas izņēmuma gadījumos:

- ja lauksaimnieks līdz kārtējā gada 1. jūnijam ir reģistrējies LDC kā dzīvnieku barības primārais ražotājs un uz atbalstam pieteikto iepriekš minēto kultūraugu hektāru skaitu lauksaimnieciskās darbības ieņēmumi ir vismaz 100 Ls/ha (neieskaitot saņemto valsts un ES atbalstu), par ko norāda Valsts ieņēmumu dienestā līdz nākamā gada 1. jūlijam iesniegtā gada ienākumu deklarācija vai uzņēmuma gada pārskats;

- ja lauksaimnieks pretendē uz atbalstu pasākumā „Agrovīdēs maksājumi” vai „LIZ platība *Natura 2000* teritorijās”;
- ja lauksaimnieks ir reģistrējies Valsts augu aizsardzības dienestā (VAAD) Sēkludzēšanas un sēklu tirgotāju reģistrā un lauki tiek izmantoti zālāju sēkludzēšanai un ir pieņemti VAAD lauku apskatei līdz kārtējā gada 1. jūnijam.

Ja šis nosacījums netiks ievērots, pirmajā gadā tiks piemērota sankcija par savstarpējās atbilstības prasības neizpildi – 5% atbalsta samazinājums, nākamajos gados atbalsts samazinājums attiecīgi pieaug.

☑Kādas ir izmaiņas dokumentācijas uzrādīšanā?

Lauksaimnieks, kas kultūraugus audzē biogāzes ražošanai, pretendējot uz vienoto platības maksājumu un Mazāk labvēlīgo apvidu atbalstu, Lauku atbalsta dienestā šogad papildus iesniedz veidlapu „Atbalsta pretendenta deklarācija par „Lauksaimniecības kultūraugu audzēšanu biogāzei ____ gadā”. Ieviesti jauni kultūraugu kodi: 790 – zālāji biogāzei un 990 – pārējie kultūraugi aramzemē biogāzei. Ja platību maksājumu iesniegumā tiek norādīti šie kultūraugu kodi, tad jāaizpilda veidlapa.

☑Kādas ir izmaiņas Agrovīdēs atbalsta saņemšanā?

- Atbalsta pretendents 2013. gadā nav tiesīgs paplašināt 2012. gadā apstiprināto saistību platību pasākumā „Agrovīdēs maksājumi”. Atbalsta pretendentiem, kuriem saistības beidzās 2012. gadā (2008.–2012.) par vienu gadu var pagarināt saistību periodu „Agrovīdēs maksājumiem” par 2012. gadā apstiprināto saistību platību vai mazāku, neatmaksājot iepriekš saņemto atbalstu. Protams, bioloģiskā saimniecībā jaunas platības var sertificēt, tomēr atbalsts par tām netiks piešķirts.
- Gadījumos, ja atbalsta pretendents 5 gadu saistību periodā ir iesniedzis platību maksājumu iesniegumu, bet nav iesniedzis agrovīdēs pielikumu atbalstu izmaksā, ja pēc LAD pieprasījuma viņš rakstiski ir apliecinājis saistību turpināšanu, norādot saistību platību atrašanās vietu un daudzumu, kā arī tiek izpildīti nosacījumi:
 - par apakšpasākuma „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (BLA) atbalstiesīgajām platībām ir iesniegts atzinums par bioloģiskās lauksaimniecības atbilstību;

- apakšpasākuma „Integrētās dārkopības ieviešana un veicināšana” (IDIV) atbalsta pretendents ir iekļauts VAAD Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā;
- apakšpasākumiem „Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos”, „Rugāju lauks ziemas periodā” un „Buferjoslu ierīkošana” faktisko saistību turpināšanu apliecina izlases veidā veiktās pārbaudes uz vietas kontroles ziņojuma dati. Ja šajos apakšpasākumos konstatē atkārtotu pārkāpumu, tad atbalsta pretendents atmaksā visu par konkrēto platību iepriekš saņemto atbalsta summu.
- maksājumu nepiešķir arī gadījumos, ja atbalsta pretendents BLA un IDIV apakšpasākumos pielikumu neiesniedz atkārtoti pēc kārtas, bet saistības tiek turpinātas, ko apliecina atzinums par bioloģiskās lauksaimniecības atbilstību vai atbalsta pretendenta iekļaušana VAAD Lauksaimniecības produktu integrētās audzēšanas reģistrā;
- ja pielikumu Agrovides pasākumā iesniedz pēc LAD pieprasījuma, attiecīgajam atbalsta veidam tiek piemērots atbalsta samazinājums 1% apmērā par katru nokavēto darbdienu no kārtējā gada 15. maija, bet ne vairāk par 25 kalendāra dienām pēc kārtas.

☑Kādi ir grozījumi apakšpasākumā „Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana”?

- Šajā apakšpasākumā 2013. gadā atbalsta pretendents ir tiesības uzņemt jaunas saistības un lauksaimniecības dzīvniekiem nav obligāti jābūt pārraudzībai.
- Labojumus un papildinājumus drīkst iesniegt līdz 28. septembrim (iepriekš – līdz 3. septembrim).

☑Kādi ir grozījumi apakšpasākumā „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība”?

Atbalsta pretendents līdz 15. augustam ir jānoplūst atbalstam pieteikto pastāvīgo pļavu un ganību platības, tomēr, ja tā nav noplūsta, tad pēc pirmā pārkāpuma maksājums par attiecīgo platību kārtējā gadā netiek izmaksāts. Ja pārkāpums atkārtojas, visas saistības tiek pārtrauktas un atbalsta pretendents atmaksā LAD visu par attiecīgo platību iepriekš saņemto atbalsta summu.

☑Kādi ir grozījumi apakšpasākumā „Natura 2000 maksājumi meža īpašniekiem”?

- Atbalstu nepiešķir pretendents – saimnieciskās darbības veicējam, kam saskaņā ar LAD Klientu reģistra datiem uz kārtējā gada 11. jūniju ir uzsākts vai iestājies maksātnespējas process.
- Atbalsta likme palielināta no 60 uz 80 EUR/ha.

☑Jaunumi elektroniskās pieteikšanās sistēmā (EPS)

- 2013. gadā EPS tika vektorizētas 2012. gadā atbalsta pretendentu iesniegtās lauku bloku kartes. Tas nozīmē, ja atbalsta pretendents pagājušajā gadā pieteicās, iezīmējot lauku robežas izdrukātajās lauku bloku

kartēs, tad šogad tās ir pieejamas arī elektroniski EPS. Līdz ar to atbalsta pretendenti tiek aicināti atbalstam pieteikties elektroniski, kas palīdzēs izvairīties no kļūdām, atvieglos pieteikšanas jums ērtā laikā, gan arī dos iespēju sekot līdz iesnieguma administrēšanas gaitai.

- Ņemot vērā 2012. gada vektorizēšanas, pārbaudi uz vietas un administratīvo kontroļu rezultātā noteiktās platības, pretendents iepriekšējā gada lauku bloku kartēs jau tiks norādīti lauki ar platību, tomēr tie nebūs numurēti. Kartēs platība tiks norādīta ar burtu „P”, – norādot iepriekšējā gadā pieteikto (tātad LAD apstiprināto) platību, bet ar burtu „G” – iepriekšējā gadā iezīmēto (vai LAD pārbaudi laikā precizēto) lauka zīmējuma (ģeometrijas) platību. Laukiem, kuriem platība ir mazāka par 0,3 ha, platība netiks norādīta.
- EPS izveidota atsevišķa sadaļa lauku bloku precizēšanai, kurā var apskatīt visus iesniegtos lauku precizēšanas pieteikumus.
- EPS pievienota veidlapa „Atbalsta pretendenta deklarācija par „Lauksaimniecības kultūraugu audzēšanu biogāzei ____ gadā”, kuru aizpilda kultūraugu audzētāji biogāzes ražošanai.
- EPS papildināta ar sadaļu, kurā varēs elektroniski pievienot īpašuma apsaimniekošanu apliecināto dokumentus, piemēram, zemes nomas līgumu.
- EPS papildināta ar kopsavilkumu par pieteikto lauku skaitu sadalījumu pa kultūraugiem.

Atgādinām, ka platību maksājumu iesniegums Lauku atbalsta dienesta reģionālās lauksaimniecības pārvaldēs jāiesniedz līdz š. g. 15. maijam, pievienojot lauku bloku kartes un nepieciešamos dokumentus. Aicinām atbalsta pretendents izmantot elektroniskās pieteikšanās sistēmu, tā nodrošinot ātrāku pieteikuma administrēšanu un atbalsta saņemšanas procesa pārskatāmību. **LL**

Sagatavots LLKC Augkopības nodaļā
pēc MK noteikumiem un LAD informācijas

SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” piedāvā lauku robežu precizēšanu un mērījumu veikšanu ar globālās pozicionēšanas sistēmas uztvērēju “Trimble GeoXT”, dodot iespēju iegūt noteiktu lauku kontūru un aprēķinātu platību hektāros; iegūtos datus var izmantot platību maksājumu saņemšanai.

Informācija: (63050577, 29115730).

VALSTS UN ES ATBALSTS

Kā kļūt par LAD Elektroniskās pieteikšanās sistēmas (EPS) lietotāju?

Ja **esat** LAD klients:

1. nepieciešama **e-pasta adrese**, tam, kas lieto EPS.
2. ja Jums vēl sava e-pasta nav, tad jāizveido e-pasta adrese. Piemēram: www.inbox.lv, <https://accounts.google.com> vai citi
3. jāparaksta līgums par EPS lietošanu (divos eksemplāros)
4. līgumu var izdrukāt no LAD mājaslapas www.lad.gov.lv sadaļā *Elektroniskā pieteikšanās sistēma (EPS)*
5. parakstītie līgumi abi eksemplāri jānosūta LAD pa pastu vai jāiesniedz jebkurā LAD RLP;
6. LAD no savas puses paraksta līgumu un vienu eksemplāru pārsūta Jums (viens eksemplārs paliek LAD);
7. LAD uz Jūsu līgumā norādīto e-pasta adresi pārsūta EPS lietotājvārdu un paroli, un Jūs varat sākt lietot EPS.

Sīkāka informācija un rokasgrāmatas par EPS lietošanu ir pieejamas LAD mājaslapā www.lad.gov.lv sadaļā *Elektroniskā pieteikšanās sistēma (EPS)*.

☑Kādas ir EPS lietošanas priekšrocības?

- Elektroniska iesniegumu iesniegšana.
- Nepieciešamo labojumu/papildinājumu veikšana un iesniegšana.
- Sistēmas brīdinājumi lietotājam par pieļautajām vizuālajām kļūdām, tādējādi tās ir savlaicīgi un ātri novēršamas.
- Atvieglota atkārtotu iesniegumu aizpildīšana (ir iespēja nokopēt iepriekšējo iesniegumu).
- Iespējams sekot līdzi iesnieguma administrēšanas gaitas virzībai.
- Iespējas izlasīt un saglabāt no LAD saņemtās un uz LAD sūtītās vēstules.
- Redzēt gan iepriekšējo gadu, gan kārtējā gada saņemtos maksājumus.
- Sekot līdzi izlietotās degvielas apjomiem (bezakcīzes degvielai).
- Maksājumu pieprasījuma iesniegšana elektroniski Projekta iesniegumiem un sekot līdzi projekta ikgadējo pārskatu un citu dokumentu iesniegšanas termiņiem. **LL**

LAD informācija

LAUKU SAIMNIEKIEM AKTUĀLA LIKUMDOŠANA

Svarīgākais par zemes nomas līgumiem

Katram kaut vienu reizi nākas sastapties ar nekustamā īpašuma pirkšanas vai pārdošanas jautājumiem, telpu nomas vai īres jautājumiem, bet daudziem nākas ar to nodarboties regulāri vai periodiski. Šoreiz par zemes nomas līgumiem, to problemātiku, aktualitāti, svarīgāko darījuma procesā. Vairumā gadījumu nekustamā īpašuma vērtība ir diezgan būtiska – arī riski ir pietiekami lieli, tādēļ darījumam vajadzētu būt korektam.

☑Svarīgākie priekšnosacījumi

- Uzmanīgi lasiet līgumu un visus pavaddokumentus (pielikumus, pieņemšanas – nodošanas aktus u.c. dokumentus), kurus Jūs parakstāt.
- Nesteidzieties, iedziļinieties detaļās, šaubu gadījumā – noteikti izmantojiet speciālista konsultāciju.
- Nepakļaujieties vienas līgumslēdzēja puses viedoklim. Katra līgumslēdzēja puse ir atbildīga par savu rīcību, un līgumā to apstiprina ar savu parakstu. Noteikti nesteidzieties parakstīt līgumu. Jūsu tiesības ir ne tikai pilnīgi iepazīties ar līgumu, bet arī piedāvāt savus nosacījumus.

☑Pamatdokuments nomas un īres attiecībās ir nomas vai īres līgums. Tomēr, lai līguma process noritētu veiksmīgi, ir jāpieturas pie dažiem būtiskiem principiem.

1. Pirms uzsākt līguma gatavošanu, ir jāapkopo pēc iespējas vairāk informācijas par otro pusi. Vismaz jāpārbauda personas dati un konkrētās personas (Iznomātāja) tiesības rīkoties ar nomā nododamo nekustamo īpašumu (Līguma priekšmetu). Par to var pārliecināties, lūdzot uzrādīt nekustamā īpašuma Zemesgrāmatas apliecību, vai, ja Līgumu no Iznomātāja puses paraksta pilnvarotā persona, – lūdzot uzrādīt pilnvaru. Jāatceras, ka gadījumos, kad līgumus fiziskas personas vārdā paraksta pilnvarotā persona, pilnvarai ir jābūt notariālā kārtā apliecinātai pie notāra vai bāriņtiesā.
2. Atcerieties – **zemes nomas līgums**, tāpat kā visi citi civiltiesiskie līgumi, **ir slēdzams tikai rakstiskā formā!**
3. Iznomātās zemes līguma parakstīšanas dienā kopā ar Iznomātāju sastādiet un parakstiet **pieņemšanas – nodošanas aktu**, kurā konstatētas iznomātās zemes stāvoklis, platība dabā un tās robežas. Lietderīgs noteikti būtu zemes

robežu plāns. Tas nākotnē atbrīvos no liekiem sarežģījumiem, piemēram, nesaprašanās par zemes robežu vienībām, nezināšanas par servitūtiem un citiem apgrūtinājumiem.

4. Gan Nomniekam, gan Iznomātājam ir tiesības veikt labojumus piedāvātajā līguma projektā un parakstīt abpusēji pieņemamu, izdevīgu un likuma prasībām atbilstošu līguma variantu. Līgums ir abu pušu savstarpēja vienošanās.

Zemes nomas līgumā ieteicams iekļaut:

1. Informāciju par nekustamo īpašumu, tā īpašnieku (Iznomātāju) un nomniekiem:

- Informācija par līgumslēdzējpusēm – īpašnieku (Iznomātāju) un Nomnieku:
 - fiziskai personai: vārds, uzvārds, personas kods, deklarētā dzīvesvieta;
 - juridiskai personai: nosaukums, reģistrācijas numurs, juridiskā adrese, paraksttiesīgā persona un paraksttiesīgās personas pārstāvības pamats.
- Līguma priekšmets – nekustamā īpašuma adrese, platība, nekustamā īpašuma kadastra numurs.

2. Nekustamā īpašuma stāvokļa novērtējumu:

- īpašuma faktiskais stāvoklis līguma noslēgšanas dienā;
- stāvoklis, kādā īpašums nododams, beidzoties līgumattiecībām (ja tāds nosacījums ir paredzēts);
- pienākumi uzturēt īpašumu (nepieciešamības gadījumā), noteikti būtu ieteicams atrunāt, kura puse sedz visus nodokļu maksājumus par nekustamo īpašumu līguma darbības laikā.

3. Norēķinu kārtību

Vispārējās prasības nomas un īres līgumiem noteiktas Civillikumā (turpmāk – CL) no 2112. līdz 2177. pantam. Nomas un īres līgumā jānosaka nomas vai īres maksa (CL 2112. un 2122. pants). Maksu var dot gan naudā, gan arī citās atvietojamās lietās (CL 2119. pants). Civillikums paredz – ja nomas vai īres līgums ierakstīts zemesgrāmatā, nomnieks vai īrnieks iegūst lietu tiesības, kas ir spēkā arī pret trešajām personām (CL 2126. pants).

Tātad pie norēķinu kārtības būtu jāmin:

- nomas maksas apmērs, maksājuma kārtība, termiņi;
- nomas grozīšanas kārtība;
- nekustamā īpašuma nodokļa maksājuma kārtība;
- drošības naudas samaksa, tās izmantošana, atdošanas kārtība un termiņi.

Gadījumos, kad līgumā nomas maksas termiņš nav noteikts, tad, ja līgums noslēgts uz gadu vai ilgāku laiku, jāmaksā par katru pusgadu uz priekšu (CL 2141., 2142. pants). Nomniekam vai īrniekam nav jāmaksā vairāk par līgumā noteikto nomas vai īres maksu arī tad, ja viņš no nomas vai īres priekšmeta būtu ieguvis necerēti lielu peļņu (CL 2145. pants).

Lauku saimniecību nomnieku sevišķie pienākumi

- Nomniekam jāraugās, lai saimniecības robežas paliktu neaizskartas un tās tiesības nekādā ziņā netiktu aprobežotas (CL 2157. pants).
- Nomniekam jāuztur nomātā saimniecība lietošanai derīgā stāvoklī, bet Iznomātājam ir tiesības ik gadu pārbaudīt Nomnieka pārvaldību (CL 2158. pants).
- Ja līgumā noteikta sevišķa saimniecības sistēma, tad Nomniekam cieši pie tās jāturas. Bez tam viņam nav tiesības bez Iznomātāja piekrišanas uzsākt pirms viņa pastāvējušā saimniecības sistēmā nekādus svarīgus pārgrozījumus, kuri varētu to ietekmēt arī pēc viņa nomas izbeigšanās. Laukus ar vairākgadīgiem augiem nedrīkst tā izmantot, ka var ciest nākamo gadu raža. Papuves laukus izlietot sējumiem Nomnieks var, tikai Iznomātājam piekrišot. Zemes meliorāšanā nomniekam nav jāpiedalās. Ja zeme ir drenēta, tad Nomniekam jā rūpējas par drenu izteku uzturēšanu kārtībā. Nomniekam kārtīgi jāiztīra visi gar un caur papuves laukiem ejošie grāvji (CL 2159. pants).

Zemes nomas līgumos būtu jāiekļauj arī šāda informācija:

- kārtība, kādā nekustamais īpašums ir jāatbrīvo, nomas līguma izbeigšanas kārtība, tostarp pirmstermiņa līguma izbeigšana un tā nosacījumi;
- mērķis, kuram tiks izmantots nomājamais īpašums;
- tiesības vai aizliegums nodot īpašumu apakšnomā;
- līdzēju saziņas kārtība (e-pasti, adreses, tālruni), pienākumi paziņot par izmaiņām kontaktinformācijā.

Jāatceras, ka līgums ir pušu vienošanās, tāpēc tajā var ierakstīt visdažādākos nosacījumus. Tomēr abpusēji izdevīgi ir sastādīt un noslēgt iespējami detalizētu nomas līgumu, tādējādi tas ļaus nākotnē izvairīties no neskaidrajiem un neatrunātajiem aspektiem. Būtiski būtu līgumā paredzēt, ka visi strīdi, ja tādi radīsies, tiks atrisināti Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktā kārtībā. Nebūtu ieteicams līgumā pieligt šķīrējtiesas klauzulu, jo pašlaik brīdi Latvijā šķīrējtiesas reglaments ir samērā nenoteikts un nav piemērota šķīrējtiesu kontroles mehānisma. Līdz ar to strīdu izskatīšana šajās institūcijās būtiski varētu kaitēt, arī finansiāli ietekmēt strīdu atrisināšanas kārtību. Jāpiemin, ka šķīrējtiesu spriedumi nav pārsūdzami, pretēji vispārējā civiltiesiskā kārtā izskatāmiem strīdiem.

DER ZINĀT:

Iznomātājam – fiziskai personai, iznomājot citai fiziskai personai nekustamo īpašumu par atlīdzību, jābūt reģistrētām Valsts ieņēmumu dienestā kā saimnieciskās darbības veicējam vai Valsts ieņēmumu dienestā ir jāpiereģistrē konkrētais nomas līgums. **LL**

Nekādā gadījumā neparakstiet līgumu, pirms neesat to rūpīgi izlasījuši!

Sagatavoja LLKC juriskonsulte
Kristīne Cimermane

LAUKU ATTĪSTĪBA

Iespējas vietējiem iedzīvotājiem – īstenot LEADER projektus

Lauku attīstības programmas 4. ass „LEADER pieejas īstenošana” ietvaros aprīlī un maijā vairākās vietējās rīcības grupās (VRG) iespējams piedalīties projektu iesniegumu konkursos. Izsludināti konkursi uz tādiem pasākumiem kā „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” un „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā”. Šo pasākumu ietvaros VRG piešķir atbalstu dažādām rīcībām:

- Vietējo iedzīvotāju aktīvai atpūtai piemērotas infrastruktūras izveidošana;
- Dabas, kultūras, senu amatu/amatniecības un vēsturiskā mantojuma saglabāšana un attīstība;
- Brīvā laika pavadīšanai paredzētās infrastruktūras ierīkošana un pilnveidošana vietējiem iedzīvotājiem;

- Lauku saimniecību modernizācija un lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana-lauksaimniecības produktu ražošana, pārstrāde un pirmapstrāde mājas apstākļos;
- Atbalsts uzņēmējdarbības vides un infrastruktūras sakārtošanai;
- Sabiedrisko aktivitāšu dažādošana vietējiem iedzīvotājiem;
- Publisku pakalpojumu pieejamības, sasniedzamības un kvalitātes uzlabošana vietējiem iedzīvotājiem;
- Vides sakārtošana un dabas resursu ilgtspējīga izmantošana.

Biedrība	Kārta atvērta
Bauskas rajona lauku partnerība	11.03.2013. - 11.04.2013.
Talsu rajona partnerība	12.03.2013. - 12.04.2013.
Liepājas rajona partnerība	15.03.2013. - 15.04.2013.
Rīgas rajona lauku attīstības biedrība	18.03.2013. - 18.04.2013.
Jelgavas lauku partnerība „Lielupe”	19.03.2013. - 19.04.2013.
Saldus rajona attīstības biedrība	25.03.2013. - 25.04.2013.
Dobeles rajona lauku partnerība	29.03.2013. - 29.04.2013.
Lauku partnerība „Sēlija”	02.04.2013. - 02.05.2013.
Vidzemes lauku partnerība „Brasla”	02.04.2013. - 02.05.2013.
Ziemeļkurzemes biznesa asociācija	03.04.2013. - 03.05.2013.
Sateka	08.04.2013. - 08.05.2013.
Ludzas rajona partnerība	08.04.2013. - 08.05.2013.
Stopiņu un Salaspils partnerība	08.04.2013. - 08.05.2013.
Jūrkante	10.04.2013. - 10.05.2013.
Bauskas rajona lauku partnerība	15.04.2013. - 15.05.2013.
Kandavas partnerība	15.04.2013. - 15.05.2013.
Abulas lauku partnerība	15.04.2013. - 15.05.2013.
Lauku partnerība „Upe 8”	15.04.2013. - 15.05.2013.
Partnerība „Laukiem un Jūrai”	16.04.2013. - 16.05.2013.
Cēsu rajona lauku partnerība	22.04.2013. - 22.05.2013.
Ludzas rajona partnerība	22.04.2013. - 22.05.2013.
Lauku partnerība „Ziemeļgauja”	29.04.2013. - 29.05.2013.

Sīkāka informācija par VRG un izsludinātajiem projektu konkursiem atrodama Valsts Lauku tīkla mājaslapā www.laukutikls.lv sadaļā LEADER/ ELFLA projektu iesniedzējiem. **LL**

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2013. GADA MAIJĀ

	Termiņš	Aprīlis					Maijs					Jūnijs		
		1	5	15	20	25	30	1	2	15	20	25	30	1
Platību maksājumi	Platību maksājumu iesniegums													
Akizes nodoklis	Iesniegums par akizes nodokļa atbrīvojumu degvielai lauksaimniecībai													
Šķiedras līnu pirmapstrādes atbalsts	Šķiedras līnu pirmapstrādes Ražošanas deklarācija													
Kreditu fonds	Kreditu fonds (Tūrisma aktivitāšu veicināšanai)													
Lauku attīstības programmas	Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana													
Liellopu gaļas ražošana	Iesniegums par pārraudzībā esošu, sertificētu tišķirnes vaislas bulli *													
Kooperatīvajām sabiedrībām	Atbalsts atzītām lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvām sabiedrībām													
Biškopība	Atbalsts biškopības nozarei													
Nacionālās	Atbalsts apdrošināšanas polišu iegādes izdevumu segšanai													
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš													
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	Gada deklarācija (ja saskaņā ar PVN likuma prasībām gada deklarācija ir jāiesniedz)													
Darījumu kvītis	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu													
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Gada ienākumu deklarācija par 2012. gadu													
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par mēnesi) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā mēnesī pārsniedzis 500 latu													
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija par 2012. gadu un uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa maksājumu aprēķins 2013. gadam													
Gada pārskats	Gada pārskats par 2012. gadu (ja pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu)													

* Lai saņemtu atbalstu, tāmes par plānotajiem pasākumiem iesniedz šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijas, lai vēlāk slēgtu līgumus ar lauksaimniekiem

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

Iesniegumu un atskaišu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

KOPĒJĀ LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKA

Aktualitātes COPA/COGECA darba grupās

Lai sekotu līdzi nozaru aktualitātēm Eiropas Savienības (ES) mērogā un paustu Latvijas viedokli par Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) nākamā plānošanas perioda izstrādātajām regulām, dažādu nozaru eksperti regulāri piedalās COPA/COGECA* un Eiropas Komisijas (EK) rīkotajās darba grupās un semināros Briselē.

Medus

Februāra beigās Armands Krauze apmeklēja COPA/COGECA un EK darba grupu par medu. Pasaules medus tirgus aug plašumā. Imports ES ir pieaudzis apmēram par 6%. Lieliem tempiem medus ražošana attīstās Ķīnā, kas savu bišu saimju skaitu plāno palielināt par 11 milj.. Līdz ar to arī Eiropas tirgū sāk parādīties Ķīnā

iegūts medus, kas tiek marķēts un pārdots kā ražots Eiropas valstīs, un šāda situācija rada negodīgu konkurenci medus tirgū. Sanāksmes dalībnieki cer, ka jaunās izmaiņas Padomes direktīvā, kas attiecas uz medu (2001/110 EK (2001. gada 20. decembris)), mazinās medus importu, jo īpaši no Dienvidamerikas, kur lielos daudzumos audzē ģenētiski modificētos organismus. Importētāji izsakās, ka jau esošais importa medus nesatur ģenētiski modificētu augu ziedputekšņus un jaunais regulējums būs tikai papildu apgrūtinājums. ĢMO likumdošana jau nosaka, ka neautorizēti ĢMO saturoši produkti nedrīkst nonākt pārtikas produktos.

Eiropas Pārtikas drošības pārvalde (EFSA) veica apjomīgu pētījumu par neonicotinoīdu ietekmi uz medus biti. Savā pētījumā EFSA atklāja jaunus pesticīdu toksikozes ceļus un riskus ne tikai bitēm, bet arī dabiskiem apputeksnētājiem. Galvenie toksikozes ceļi: a) putekļi, b) atliekvielas putekšņos un nektārā, c) atliekvielas glutācijas šķīdumā. Riski: a) akūtais, b) hroniskais, c) ietekme uz periem.

Pētot pesticīdu ietekmi uz bitēm, ir jārada "sliktākā gadījuma" apstākļi, lai objektīvi varētu novērtēt pesticīdu ietekmi. Augiem jābūt līdz 4 km attālumā no pētījumu laukiem. Līdz šim ne vienmēr pētījumos šāda pieeja tika izmantota, tādēļ arī EFSA atklāja jaunus faktus. Taču šajos "sliktākā gadījuma" apstākļu pētījumos arī atklājās problēmas, piemēram, ar maksimālo pesticīdu devu apstrādātā laukā bites nelidoja un nevēca nektāru, līdz ar to nebija iespējams noteikt ietekmi ne uz bitēm, ne uz savvaļas apputeksnētājiem.

Mūsu eksperts Armands Krauze jautā par turpmākajiem pētījumiem: "Kādi būs nākamie soļi? Ko EFSA pētīs, un vai EK dos jaunu pilnvarojumu turpināt pētīt šo problēmu?"

Eiropas Komisijas pārstāvis atbild: "EFSA pagaidām nezina, kādi būs nākamie pieprasījumi no EK. Tuvākajā laikā tiks publicēti vēl daži pētījumi par pesticīdiem, bet attiecībā uz neonicotinoīdiem pagaidām pētījumus neturpinās."

COPA/COGECA sekretariāta pārstāvis uzsver, ka jāizskata visas iespējas, kā mazināt pesticīdu ietekmi uz bitēm, taču aizliegšana nav labākais risinājums. COPA/COGECA nevēlas nostādīt graudu audzētājus pret biškopjiem.

Armands Krauze pēc piedalīšanās sanāksmē uzsver, ka Latvijā jāveic pētījumi attiecībā uz neonicotinoīdu ietekmi uz bitēm mūsu klimatiskajos apstākļos, kā arī kopīgi ar graudu audzētājiem, Valsts augu aizsardzības dienestu (VAAD) un Zemkopības ministriju (ZM) jāstrādā pie pasākumiem, kas mazinātu pesticīdu kaitīgo ietekmi uz biškopību.

COPA/COGECA pozīcija attiecībā uz grozījumiem direktīvā, kas attiecas uz medu atbilst Latvijas Biškopības biedrības pozīcijai.

Piens un piena produkti

Silvija Dreijere 5.–6. martā pārstāvēja Latviju COPA/COGECA un EK darba grupu par Pienu un piena produktiem.

Kaut gan Eiropā saražotais piena apjoms 2012./2013. gadā līdz janvārim ir samazinājies par 0,3%, salīdzinot ar iepriekšējo kvotas gadu, tomēr siera un vājpiena pulvera ražošana ir pieaugusi. Piena apjoma samazinājumam par pamatu ir pagājušās sezonas sliktie laika apstākļi Eiropā kopumā, kas neļāva sagatavot pietiekamā daudzumā kvalitatīvu rupjo lopbarību, kas lielākajā daļā dalībvalstu būtiski paaugstināja piena pašizmaksu. Līdz ar to netiks izpildīta ES kopējā piena kvota un tikai atsevišķās dalībvalstīs ir iespējama kvotas izpilde tuvu 100%. Kopumā Eiropas piena tirgū situācija ir svārstīga, piena iepirkuma cenas ir ļoti atšķirīgas. Šī gada sākumā Latvijai bija zemākā piena iepirkuma cena ES. Daļēji ieguvējas ir saimniecības, kuras ir apvienojušās kooperatīvos, jo tās iegūst kooperatīvu piemaksas.

EK pētījumā par piena tirgus attīstību 2012.–2022. gadā prognozes ir optimistiskas. Piena ražošanas apjoms, šajā laika posmā tiek plānots ar nepilnu 2% kāpumu katru gadu, vienīgi 2015. un 2016. gadā prognozē nedaudz lielāku piena ražošanas apjomu līdz – 2,5% gadā. Piena ražošanas pieaugumu plāno saistībā ar govju ražības

kāpinājumu, tāpēc govju skaits pat nedaudz varētu samazināties. Papildus saražoto pienu pamatā varētu pārstrādāt sierā un vājpiena pulverī, kam tiek plānots labs noiets pasaules tirgos. Siera ražošanas apjoma palielinājumu prognozē pat līdz 41%, vājpiena pulvera – 30% apmērā.

Pašreiz COPA/COGECA notiek aktīva diskusija par darba dokumentu attiecībā uz piena politikas nākotni ES. Galvenie punkti šajā dokumentā ir

- tirgus menedžmenta pasākumi;
- ražošanas ierobežošanas pasākumi krīzes situācijās;
- ienākumu apdrošināšana;
- eksporta subsīdijas;
- „piena paketes” pasākumi;
- piena produktu popularizēšana, t.sk. „Skolas piena” programma;
- ražošanas izmaksu samazināšana;
- piena ražošana kalnainos MLA apvidos ar ES atbalstu.

Plašas diskusijas notiek jautājumā par pārtikas ķēdēm un to efektivitāti, tādēļ 2010. gadā tika izveidots „Augsta līmeņa forums par pārtikas ķēdēm, to efektivitāti” ar darbības termiņu divi gadi. To pārstāvēja 13 dalībvalstu ministri un dažādas pārtikas organizācijas un asociācijas. Redzot foruma panākumus, tā darbību nolēma turpināt vēl divus gadus, piesaistot jaunus dalībvalstu pārstāvjus, līdz ar to otrajā forumā kārtā piedalīsies Latvijas pārstāvji. Diskusijā par pārtikas pakām trūcīgajiem klātesošos informēja, ka programma turpinās savu darbību. Pašreiz tā tiek finansēta no lauksaimniecības budžeta, bet turpmāk šo programmu finansēs no Eiropas Sociālā fonda, tāpēc to nevarēs saistīt un tā nebūs saistīta ar intervences noliktavu produktiem.

Pašreiz ir izsludināta „Skolas piena” programmas rezultātu apspriešana. Diskusijās tiek atzīmēts, ka programmai ir sarežģīta administrēšana, bet, ka kopumā tā ir nepieciešama, vajadzētu paplašināta arī piena produktu sortimentu. Latvijas Zemkopības ministrija norāda, ka šajā programmā nepieciešams palielināt ES līdzfinansējuma daļu.

Kvalitātes nodrošināšana lauksaimniecībā

Februāra vidū Edīte Strazdiņa pārstāvēja Latviju COPA/COGECA un EK sanāksmē par kvalitātes nodrošināšanu lauksaimniecībā.

Šajā darba grupā tika izdiskutēti jautājumi, kas ir būtiski, kuriem nav skaidras atbildes par virzību un iekļaušanu nākamajā plānošanas periodā. Kā viens no pirmajiem tika diskutēts jautājums par kvalitātes paku. Galvenais uzdevums ir sāktot līdz galam gaļas marķēšanu; būtisks jautājums ir produkcijas izcelsmes vai ražošanas vietas norāde marķējumā; saprast vadlīnijas vai noteikumus shēmai „*Product from my farm* – produkts no manas saimniecības”; kā arī jātiek skaidrībā par formulējumu *kalnu produkts* un *salu produkts*.

Kā svarīgs tika skatīts arī jautājums par pārtikas atkritumiem, kur kopējās politikas nostādne ir par to samazināšanu līdz 20%. Par lielāko problēmu uzskatīta vienpusēja risinājumu, kad visu atbildību grib uzvelt zemniekam,

bet ne pārtikas izplatīšanas ķēdēm, kas ir arī būtiski atbildīgas par pārtikas atkritumu rašanās novēršanu. Jānorāda precīza definīcija, kas nosaka, kas ir un kas nav pārtikas atkritumi; ja produktus vēl (papildus pārstrādājot) var izmantot patērētājs, tad tie nav uzskatāmi par atkritumiem.

Diskusijā par marķēšanu un obligātajiem nosacījumiem Regulā 1169/2011 plānots, ka tās ieviešanas akti tiks apstiprināti līdz šī gada decembrim. Konsultācijās izkristalizējās vairākas problēmas par ES un ne-ES sektoru izmantoto gaļu, kā arī gadījumiem, ja gaļa nāk no vairākām vietām – vai norādīt marķējumā kautuvi vai tomēr audzēšanas vietu, vai visu kopā. Ieviešot stingrākus nosacījumus marķēšanā ir jāizvērtē to ietekme uz tirdzniecības tīkliem, mazajām pārstrādes rūpnīcām, kā arī administrēšanas un marķēšanas papildu izmaksas.

Laukaugi

Sanāksmē par graudaugiem, eļļas augiem un proteīnaugiem, kas notika 14.–15. martā, Latviju pārstāvēja eksperts Aigars Šutka.

COPA/COGECA graudaugu darba grupa 2012.–2014. gadam ir izvirzījusi sev šādus uzdevumus:

- darbs ar visiem pārtikas ražošanā iesaistītajiem pārstāvjiem;
- darbs ar ES KLP un iesaistīšanās citu ES ekonomisko politiku izstrādē;
- graudaugu ražība un kvalitāte;
- izmaksu jautājumi (it īpaši minerālmēsli un augu aizsardzības līdzekļi);
- klimata pārmaiņas un ar tām saistītie riski;
- inovācijas lauksaimniecībā;
- komunikācijas ar sabiedrību.

Par graudaugu ražām lielākajai daļai dalībvalstu ir pozitīvas prognozes, vienīgi Lielbritānija uzsver, ka tikai 50% graudaugu un rapša sējumu ir labā stāvoklī. Visā Eiropā trūkst vasarāju labību sēklas materiāla. Pēc šī brīža situācijas, ES graudu eksports ir apmēram 8,1 milj. t., savukārt rapša sēklu imports – apmēram 1,5 milj. t. Latvija ir šobrīd piektā lielākā kviešu eksportētāja no ES dalībvalstīm pēc eksporta apjoma, sasniedzot ~ 700 tūkst. t jeb 7% no visa ES kopējā eksporta apjoma. Lielākās eksportētājvalstis ir Francija (50%), Vācija (15%), Lietuva (10%), Rumānija (10%).

Savukārt pasaules tirgū ir palielinājusies **rapša** ražošana, augstāko ražu iegūstot Kanādā un Austrālijā. ES ir kļuvusi par rapša importētāju (~ 1,5 milj. t). Lielākie tā apjomi nāk no Austrālijas un Ukrainas. Rapšu platības visvairāk palielinājušas Krievijā un Ukrainā (+7%). Latīņamerikā ir novākta rekordaugsta **sojas** raža, taču Argentīnā lauksaimnieki šobrīd nelaiž soju tirgū nestabilās valūtas situācijas dēļ. Ziemeļamerika arī ir palielinājusi sojas ražošanas apjomus.

Laikā, kad notika darba grupas sanāksme, arī EK norisinājās balsošana par neonikotinoīdiem. Pēdējā brīdī vairākas valstis ir mainījušas savu oficiālo viedokli par neonikotinoīdu grupas darbīgo vielu (*imidacloprid, thiamethoxam, clothianidin*) izņemšanu no atļauto vielu saraksta. Piemēram, Vācija atturējās, un Latvija nobalsoja par šo vielu aizliegšanu. Tā kā nevienam viedoklim nepietika kvalificētā vairākuma, lieta tiek virzīta tālāk uz apelācijas komiteju.

Neonikotinoīdu aizlieguma gadījumā Latvija visvairāk izjutīs grūtības rapša audzēšanā. Ja lēmums par neonikotinoīdu aizliegšanu, kā bija paredzēts, stāsies spēkā ar 1.07.2013., tad tas attieksies jau uz šī gada rudens sēju.

☑Lauku produkti skolēniem

Edīte Strazdiņa 15. martā pārstāvēja Latviju EK KLP darba grupā par lauku produktiem skolēniem.

Nākamajā plānošanas periodā ir izteikti ļoti daudzi ierosinājumi, kā izmainīt un uzlabot gan „Skolas augļa” programmu, gan „Skolas piena” programmu. Lai gan piena programma ir daudz senāka un ar zināmām iestrādēm, tad skolas augļa programma ir tikai no 2009./2010. mācību gada un ir ļoti daudz iespēju attīstīt tās efektivitāti un darbību.

KLP 2020 tiek piedāvāti trīs varianti, lai uzlabotu šo programmu darbību:

- atstāt esošo situāciju un palielināt finansējuma apjomu no 90 milj. EUR uz 150 milj. EUR no KLP budžeta, kā arī līdzfinansējuma sliekšni pacelt no 50/75% uz 75/90%. Tāpat tiek piedāvāts pārskatīt nacionālās stratēģijas attiecībā uz Skolas piena programmu;
- „neregulēšanas” scenārijs – paredz lielāku programmu kopīgošanu un finanšu līdzekļu sadalīšanas kārtību;
- jaunā sistēma – piedāvā pilnīgi jaunu, daudz plašāku lauksaimniecības produktu izplatīšanas sistēmu skolās. Tā varētu būt dalībvalstīm brīvprātīga, daudz vairāk mērķēta uz nacionālajām stratēģijām un izglītības līmeņa paaugstināšanu par lauksaimniecību, vidi un uzturu.

Nepieciešams pārskatīt visas problēmas, kas ir izteiktas šo programmu īstenošanas virzienā. EK ir ieteikusi abas šīs programmas apvienot, vienlaicīgi izpelnoties asu kritiku, ka tas nav iespējams no ražotāju puses, jo tās ir pilnīgi nesaistītas. Galvenais iemesls programmu apvienošanai bija kopēja loģistika, tomēr klātesošie norādīja, ka nozares ir dažādas un tas liks piesaistīt ārējo loģistikas firmu, kas procesu tikai sadārdzinās.

Programmu sabiedriskā apspriešana ir pagarināta līdz 22. aprīlim, bet jau šobrīd visās valstīs ir diezgan līdzīga problēma, kā piemēram, piegādāto produktu kvalitāte (smilšaini dārzeņi, netīri āboli, bojāti produkti, skolēni sūdzas par negaršīgu pienu).

Kā būtiskākos trūkumus Latvijā eksperte min administratīvo slogu, lēno naudas apriti, produktu uzglabāšanai skolās nav atbilstošu temperatūras režīmu, skolotāju nevēlēšanos iesaistīties, kas arī skolēniem rada pārlicību, ka tā ir „uzbāšanās” ar saviem produktiem no zem-

nieku puses; atbalsta likme par mizoto un iepakoto produktu nenosedz izmaksas.

☑Dzīvnieku barība

Aija Rozenfelde 5. martā pārstāvēja Latviju COPA/COGECA darba grupā par Dzīvnieku barību.

Diskusijā par tirgus situāciju sanāksmes dalībnieki to raksturoja kā salīdzinoši stabilu, vienīgi atšķirīgo graudu ražu dēļ dalībvalstīs ir kāpušas barības cenas. Latvijā bija laba graudaugu raža, bet tā kā pārējās dalībvalstīs raža bija sliktā, graudi tika pārdoti eksportam un vietējie lopbarības ražotāji nevarēja iepirkt lētus graudaugus.

Diskusijā par dzīvnieku barības marķēšanu sanāksmes dalībniekus informēja, ka ES Oficiālajā vēstnesī ir publicēts atjaunotais katalogs (Reg. 68/2013). Būtiskākās atšķirības no iepriekšējās versijas – saskaņā ar Regulas 767/2009 I pielikumu ir izveidots maksimāli pieļaujamo limitu saturs dažiem ķīmisko vielu piemaisījumiem. Tas ietver arī vairāk nekā 40 ierakstu (gan esošo ierakstu grozījumus gan nosaukumus un aprakstus). Jaunās prasības marķējumam, ko paredz šī jaunā versija, piemēros no 2013. gada 19. augusta.

Svarīgi atgādināt, ka Katalogs nav izsmeltošs un tā lietošana ir brīvprātīga barības nozares komersantiem. Barības sastāvdaļas, kuras nav minētas Katalogā, var lietot ES tirgū, nodrošinot to esamību ES reģistrā (www.feedmaterialsregister.eu). Barības nozares komersanti ir aicināti lietot iepriekš minēto mājaslapu un ierosināt priekšlikumus par grozījumiem trešajam, atjaunotajam izdevumam šī gada rudenī, sevišķu uzmanību pievēršot ķīmiskajiem piemaisījumiem.

Sanāksmes dalībnieki secināja, ka vajadzētu papildināt labas ražošanas prakses rokasgrāmatu ar sadaļu “Ārstnieciskā barība”. Pašreizējā situācijā zemniekam ir ierobežotas iespējas ātrā laikā saņemt no ražotāja ārstniecisko barību, jo tās ražošanas uzsākšanai jāsaņem rakstisks pieprasījums. Stingrās kontroles normas arī samazina to uzņēmumu skaitu, kuriem ir tiesības ražot ārstniecisko barību, kas savukārt noved pie pakalpojuma sniegšanas monopolstāvokļa un cenu celšanās.

Sagatavotie grozījumi Regulā 882/2004 paredz izmaiņas oficiālās kontroles finansēšanā, un COPA/COGECA neatbalsta nekādas papildu oficiālās kontroles izmaksas. Dalībnieki uzsvēra nepieciešamību pēc finansēšanas sistēmas, kas balstīta uz valsts līdzekļiem. Tas stimulētu veikt rentablus oficiālo kontroļu pasākumus. **LL**

Sagatavots LLKC ES lauksaimniecības un lauku attīstības lietu birojā

Plašāk ar COPA/COGECA darba grupu ekspertu aktivitātēm iespējams iepazīties Valsts Lauku tīkla mājaslapā http://www.laukutikls.lv/copa_cogeca.

Piedalīšanās pasākumos organizēta VLT aktivitātes "Nozaru ekspertu ziņojumi" ietvaros.

* Uzziņai. COPA ir Eiropas līmeņa profesionālo lauksaimnieku organizāciju komiteja, kas pārstāv lauksaimniekus ES un starptautiskās institūcijās. Tā ir dibināta 1958. gadā.

COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimniecības kooperācijas komiteja, kas pārstāv kooperatīvu intereses ES un starptautiskās institūcijās. Tā ir dibināta 1959. gadā. Kopš 1962. gada COPA un COGECA apvienoja birojus un kopīgi pārstāv Eiropas lauksaimnieku un kooperatīvu intereses.

SIA "LATVIJAS LAUKU KONSULTĀCIJU UN IZGLĪTĪBAS CENTRS" PIEDĀVĀ

Diskutē par mācību prakšu saimniecību tīkla attīstības iespējām un nākotnes perspektīvām

SIA Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) 2013. gada 5. martā organizēja sanāksmi, kurā tika diskutēts par mācību prakšu saimniecību tīkla attīstības iespējām un nākotnes perspektīvām. Uz diskusiju tika aicināti pārstāvji no LR Zemkopības Ministrijas, LR Izglītības un zinātnes ministrijas, Latvijas Lauksaimniecības universitātes, profesionālajām izglītības iestādēm, kas realizē izglītības programmas lauksaimniecības nozarē, kā arī aktīvākie prakšu saimniecību vadītāji. Šāda mēroga sanāksmi, piedaloties visām iesaistītajām institūcijām, LLKC organizēja pirmo reizi. Visi diskusijas dalībnieki bija vienprātīgi, ka šāda veida tikšanās klātienē ir lieliska iespēja pārrunāt aktuālus jautājumus un veicināt savstarpējo sadarbību.

Jau desmit gadus LLKC koordinē atzīto prakšu saimniecību tīklu visā Latvijā

LLKC koordinē plašu mācību prakšu saimniecību tīklu visā Latvijas teritorijā kopš 2003. gada. Šobrīd centra datubāzē ir vairāk nekā 300 mācību prakšu vietu 11 dažādās nozarēs. LLKC mērķis ir maksimāli tuvināt izglītības procesu reālajai ražošanai, sekmējot ātrāku izglītojamo integrāciju darba tirgū. Šajā procesā mācību prakšu sistēma ir neatņemama sastāvdaļa. Diemžēl kopš 2009. gada tika pārtraukts subsīdiu maksājums prakses vietām, kas samazināja praktikantu plūsmu šajās saimniecībās līdz 30%. Taču 2011. gadā radās iespēja atbalstīt nelielu skaitu prakses saimniecību no Valsts Lauku tīkla līdzekļiem, līdz ar to pēc rūpīgas izvērtēšanas tika izraudzītas 20 moderno tehnoloģiju saimniecības, kuras spēj nodrošināt augsta līmeņa kvalifikācijas praksi un ir aprīkotas ar modernām iekārtām. Nu jau trešo gadu kādā no 20 modernām aprīkotām saimniecībām visā Latvijā jaunieši var apgūt praksi piecās nozarēs – laukkopībā, dārzkopībā, bioloģiskajā lauksaimniecībā, lauku tūrismā un lopkopībā.

Nozarē trūkst labu speciālistu

LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis uzsvēra, ka šobrīd Latvijā ir nepamatoti zems ar lauksaimniecību saistīto profesiju prestižs – izglītības programmās vairs netiek piedāvāta iespēja apgūt profesionāla lauksaimnieka arodu. Tas izraisa jauno darbinieku trūkumu, un kļūst ļoti grūti lauksaimniecības nozarē piesaistīt labus un ziņoņus speciālistus, jo nav nodrošināts jauno speciālistu pēctecīgs skaita pieaugums. Speciālistu trūkums jūtams gan sektoros, kas nodarbojas ar konsultēšanu un nozares politikas veidošanu, gan saimniecībās un uzņēmumos konkrētu darbu veikšanai.

Ļoti nopietnu problēmu rada fakts, ka jaunieši neizvēlas lauksaimnieka specialitāti – nepiesakās uz šīm programmām. Izņēmums ir jaunieši, kuri nāk no ģimenēm, kurās nodarbojas ar lauksaimniecību un kurām šī izglītība ir ļoti svarīga. Lai veicinātu jauniešu interesi par lauksaimniecību, jau pamatskolā vajadzētu rosināt veidot informatīvus un izglītojošus pasākumus par dzīvi laukos.

Svarīga ir audzēkņu attieksme

Gan profesionālo skolu mācībspēki, gan prakšu saimniecību vadītāji atzina, ka svarīgākais aspekts praktisko iemaņu veiksmīgai apgūšanai ir audzēkņu attieksme pret savu izvēlēto profesiju un darbu vispār – ierasties laikus darbā, godprātīgi izpildīt savus pienākumus, uzklaut prakses vadītāja instrukcijas. Statistika rāda, ka 60–70% audzēkņu pašiem nav skaidrības, ko isti viņi vēlas apgūt un kādā nozarē strādāt nākotnē. Tikai viena trešā daļa no lauksaimniecības nozarē studējošiem jauniešiem ir pārliecināti, ka savu nākotnes profesiju noteikti saistīs ar lauksaimniecību. Šī problēma atspoguļojas arī praksēs – kooperatīvās sabiedrības *Mūsmāju dārzeni* vadītāja Edīte Strazdiņa, kura ir ilggadēja prakšu vadītāja, neslēpa savu sašutumu par praktikantiem, kuri neapmeklēja praksi nozīmētajā laikā, bet prakses noslēgumā ierodas ar lūgumu parakstīt prakses dokumentus. Šāda fiktīva prakses dokumentu parakstīšana ir kļuvusi par izplatītu parādību un ir par iemeslu tam, ka daļai absolventu praktiskās iemaņas ir kritiski zemas. Edīte atzina, ka ir divu veidu praktikanti – vieni, kuri pēc prakses izsaka pateicību par iegūtajām zināšanām un praktiskajām iemaņām, un otri – kuri prakses laikā ir sapratuši, ka tiešām nevēlas šajā nozarē darboties.

☑ Mācību vai kvalifikācijas prakse?

Latvijas Lauksaimniecības universitātes Mācību un pētījumu saimniecības „Vecauce” (LLU MPS *Vecauce*) direktore Iveta Grudovska uzsvēra, ka, organizējot prakses, ir jāņem vērā, ka ir divu veidu prakses – mācību prakse un kvalifikācijas prakse. Mācību prakses laikā neliela grupa izglītojamo kopā ar speciālistu iepazīstas ar nozarei atbilstošām tehnoloģijām un tehniskajiem risinājumiem, savukārt kvalifikācijas praksē audzēknis dodas jau ar iegūtām pamatzināšanām, lai individuāli apgūtu praktiskās iemaņas. LLU MPS *Vecauce* darbības specifika ir mācību prakšu nodrošināšana LLU studentiem. Par iespēju izmantot MPS *Vecauce* pakalpojumus lielu interesi izrādīja arī profesionālo mācību iestāžu vadītāji. Jau 2012.gada rudenī uz Vecauci mācību praksē bija devušies Priekuļu un Jāņmuižas Valsts tehnikuma audzēkņi, šogad šādu iniciatīvu izrādījusi arī Malnavas koledža, taču līdzekļu trūkuma dēļ plānus realizēt ir grūti. Diskusijas dalībnieki bija vienprātīgi, ka Latvijā trūkst tādu saimniecību, kurās varētu iziet kvalitatīvu mācību praksi. Diemžēl MPS *Vecauce* ir vienīgā šāda mēroga mācību prakšu saimniecība Latvijā, kas spēj vienlaicīgi uzņemt vairākas praktikantu grupas, piedāvājot praktizantiem gan nakšņošanas, gan ēdināšanas iespējas. Taču nepietiekamā finansējuma dēļ nav iespējams nodrošināt mācību prakses visām ieinteresētajām profesionālajām skolām.

☑ Prakšu modeļi nākotnē

Edīte Strazdiņa, kuras vadītā zemnieku saimniecība *Galiņi* ir iekļauta moderno tehnoloģiju saimniecību sarakstā, ir ilggadēja prakšu vadītāja un labprāt dalījās savā pieredzē, īsumā ieskicējot vairākas vērtīgas idejas

prakšu sistēmas uzlabošanai Latvijā. Kā vienu no ieteikumiem Edīte Strazdiņa minēja vienotas datubāzes izveidošanu visām profesionālajām skolām, kurā tiktu veikta elektroniska prakses laikā veikto uzdevumu reģistrēšana gan no praktikanta, gan prakses vadītāja puses. Lai veicinātu izpratni par sava virziena izvēli, Edīte iesaka piesaistīt praksēm kooperatīvus, kuros notiek daudznozaru ražošana. Tādā veidā praktikan-tam būtu iespēja iepazīties ar dažāda veida darbības specifiku un izvēlēties sev visatbilstošāko. Mārtiņš Cimermanis ir pārliecināts, ka Latvijai jārealizē Igaunijas un Vācijas modelis, kur ir skaitliski maz izglītības iestāžu, kas realizē lauksaimniecības programmas, taču tajās tiek uzņemti tikai motivēti audzēkņi – tie, kuri skaidri zina, ka savu nākotni saistīs ar lauksaimniecību. Tas izslēgtu iespēju, ka divas trešdaļas audzēkņu bezmērķīgi pavada laiku, nezinot, vai lauksaimniecība ir tā joma, kurā viņš vēlēties darboties. Kā vienu no variantiem var minēt prakses sadalīšanu moduļos, kurus apgūstot, tiek iegūta konkrēta kvalifikācija vai sertifikāts – traktora vadītāja apliecība, pār-rauga sertifikāts u.tml. Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta direktora vietniece profesionālās izglītības jautājumos Ina Vārna uzsvēra, ka prakses daļa ir būtiskākā profesionālās izglītības sastāvdaļa, bez kuras profesionālā izglītība nav iedomājama, kā arī izteica priekšlikumu izveidot kopīgu datu bāzi, kurā tiktu apvienotas visas prakšu saimniecības Latvijā.

LLKC Tālākizglītības nodaļas vadītājs Andis Kursītis: „Sanāksmes noslēgumā visi klātesošie dalībnieki atzina, ka profesionālās izglītības kvalitāte ir tiešā veidā saistīta ar kvalitatīvu un pārdomātu prakses organizāciju. LLKC turpinās pilnveidot esošo prakšu saimniecību sistēmu, ņemot vērā vērtīgās atziņas, kas tika gūtas diskusijas laikā – vienotas datubāzes izveidošana, kvalitātes kritēriju izstrāde prakšu saimniecībām un prakses vadītājiem, atbalsta mehānisma pilnveidošana. Jau šobrīd LLKC izmanto Valsts Lauku tīkla atbalstu prakšu saimniecību tīkla uzturēšanā un nākotnē mūsu prioritāte ir profesionāla lauksaimniecības izglītība un kvalitatīvas prakses vietas laukos!” **LL**

Sagatavoja LLKC Tālākizglītības nodaļas izglītības projektu vadītāja **Līga Mellupa**

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus “Lauku Lapa” un “Zivju Lapa” Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot “Lauku Lapu” un “Zivju Lapu”.

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; E-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

SAGATAVOTS

SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag.,
Ozolnieku nov., LV-3018
tālr.: 63050220

Izdevumā LLKC arhīva un L. Šestakovskas foto

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

